

Ekumenski hodočasnik

ANTUN JAPUNDŽIĆ

Latinski izraz kaže za čovjeka da je *homo viator*, odnosno čovjek putnik. Zasigurano da taj izraz ujedno donosi i jednu antropološku dimenziju i odrednicu čovjeka koja je obilježena čovjekovom usmjerenošću prema putovanju, a koja obilježava čovjeka kao biće kretanja. Spominjući danas taj izraz u suvremenom svijetu, prvo pomislimo na osobu koja nekamo putuje na odmor, ljetovanje i slično. Međutim taj pojam ima u sebi daleko dublje značenje. Počevši od rođenja pa do smrti, čovjek je putnik u svome ovozemaljskom životu i to njegovo putovanje ima usmjerenje prema vječnosti. Zato čovjek kao *homo viator* na svom putu ima pred sobom više ciljeve te traži smisao u ostvarenju tih viših ciljeva. Tako je čovjek u konačnici usmjeren prema onostranomu te je u tom smislu čitav čovjekov život, zapravo, hodočašće, odnosno putovanje prema Bogu i usmjerenost prema Bogu koji je izvor jedinstva i zajedništva. Upravo taj željeni i krajnji čovjekov cilj jest biti u Božjoj blizini i u Božjoj prisutnosti jer je čovjek po svojoj naravi religiozno biće i tražitelj Boga.

Promatramo li hodočašće kao traženje Boga i hod prema Bogu, onda uočavamo da su se hodočašća obavljala i u starozavjetno i u novozavjetno vrijeme. Dodajmo tomu da su već od prvih kršćanskih vremena hodočašća zauzimala posebno mjesto u životu kršćana. Međutim dobro je napomenuti da su hodočašća prisutna u većini religija i izvan kršćanstva, ali ovdje ipak ostajemo samo u okvirima kršćanskoga poimanja hodočašća. Promatrajući iz kršćanske perspektive hodočašće, kao jedan od najstarijih oblika pobožnosti, zasigurno zauzima važno mjesto u životu kršćana. Tako papa Franjo, govoreći o hodočašću, u svojoj buli najave izvanrednoga jubileja milosrđa *Misericordiae vultus* (*Lice milosrđa*) ističe da hodočašće »predstavlja put što ga svaka osoba prelazi u vlastitome životu«¹. S tim u vezi Papa nastavlja: »Sam je život putovanje, a čovjek je *putnik*, hodočasnik koji kroči putom koji vodi prema željenom cilju.«² Stoga je na životnom hodočašću potrebno biti budan i usmjeren prema konačnomu cilju te imati taj cilj pred sobom. U tom kontekstu može se reći da je hodočašće ne samo »poticaj na obraćenje«³ nego da je hodočašće, zapravo, traženje Boga jer nas upravo hodočašće vraća u Božju blizinu te poziva na pokoru i potiče na obraćenje.

¹ FRANJO, *Misericordiae vultus – Lice milosrđa. Bula najave izvanrednog jubileja milosrđa*, Zagreb, 2015., br. 14. (= MV).

² MV, br. 14.

³ MV, br. 14.

Stavljajući to u jedan širi kontekst, može se ustvrditi da je hodočašće djelotvorni oblik ekumenizma.⁴ U tom duhu i *Ekumenska povelja (Charta oecumenica)* za rast suradnje među crkvama u Europi progovara na koji je način potrebno da kršćani idu ususret jedni drugima te, među ostalim, ističe: »Ekumenizam stoga za kršćanke i kršćane počinje obnovom srca i spremnošću za pokajanje i obraćenje.«⁵ Kao što se s lakoćom može uočiti, ta tvrdnja donosi elemente koji nam odražavaju i duh samoga hodočašća jer onaj koji ide na hodočašće spreman je na obraćenje i na pokor, odnosno na promjenu svoga života i vlastitih životnih navika.

Na tragu prethodno rečenoga dodajmo tomu da i Drugi vatikanski koncil u dekretu o ekumenizmu *Unitatis redintegratio* poziva na obraćenje srca upozoravajući i na važnost provođenja sveta života. Obraćenje srca upućuje na promjenu u čovjekovu životu, a tiče se, zapravo, svih ljudi jer su svi potrebiti obraćenja.⁶ Unatoč tomu što je svaki čovjek potrebit obraćenja i što je usmjeren prema Bogu, čini se pak da si suvremeni čovjek nedovoljno osvještava činjenicu da je on ovdje na zemlji samo hodočasnik te da je ovozemaljski život samo prolazna faza čovjekova života. U skladu s tim i čovjekovo djelovanje ne odražava dovoljno njegovu usmjerenost prema vječnosti, već je odveć određeno i obilježeno ovozemaljskom stvarnošću i ovozemaljskim stvarima. Imajući u vidu da je čovjek, u konačnici, samo hodočasnik na zemlji, potrebno je istaknuti da je njegov hod, u konačnici, hod prema vječnosti, a konačni mu je cilj susret s Bogom. Stoga se može reći da je život naroda Božjega »pravo eshatološko hodočašće«⁷ na kojem je prisutna usmjerenost prema Bogu i na kojem se, zapravo, nalaze svi kršćani.

U tom duhu i papa Franjo u svojoj Apostolskoj pobudnici *Evangelii gaudium (Radost evanđelja)*, upućenoj biskupima prezbiterima, đakonima, posvećenim osobama i svim vjernicima laicima, o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu, govoreći o ekumenskom dijalogu, podsjeća nas na sljedeće: »Moramo uvijek imati na umu da smo hodočasnici koji hodočaste zajedno. To znači da moramo imati iskreno povjerenje u svoje suputnike, odbacujući sumnju i nepovjerenje, i gledati prije svega ono što svi tražimo: mir koji blista s lica jednoga Boga. Uzdati se u drugoga jest umijeće i

⁴ Usp. T. ŠPIDLIK, *La preghiera secondo la tradizione dell'Oriente cristiano*, Roma, 2002., 385.

⁵ VIJEĆE EUROPSKIH BISKUPSKIH KONFERENCIJA (CCEE) – KONFERENCIJA EUROPSKIH CRKAVA (KEK), *Ekumenska povelja za rast suradnje među crkvama u Europi (Charta oecumenica)*, Zagreb, 2002., br. 3. (= EP).

⁶ Usp. DRUGI VATIKANSKI SABOR, *Dekret »Unitatis redintegratio« o ekumenizmu*, u: *ISTI, Dokumenti*, Zagreb, ⁵1998., br. 7–8.

⁷ A. GEORGE, *Hodočašće*, u: X. LÉON-DUFOUR (ur.), *Rječnik biblijske teologije*, Zagreb, ⁴1993., 302–305., ovdje 305.

mir je umijeće.«⁸ Time se, zapravo, ističe i potrebna ekumenska otvorenost kršćana i zajedničko nastojanje svih kršćana.

Stoga se može ustvrditi da je na zajedničkom hodočašću potrebno i zajednički djelovati, a zajedničko djelovanje moguće je ostvariti na raznim područjima. U tom kontekstu neizostavno je spomenuti duhovni ekumenizam, odnosno zajedničku molitvu s drugim kršćanima, na što nas potiču i najnoviji crkveni dokumenti, a upravo je hodočašće privilegirano mjesto molitve. Osim toga u zajedničkom djelovanju i odnosu prema drugim kršćanima naglasak valja staviti i na dijalog ljubavi i dijalog istine da bi se sve to usmjerilo prema dijalogu života.⁹

Na zajedničkom hodočašću, dakako, da svoju posebnu vrijednost ima, među ostalim, zajedničko služenje koje se očituje kao zajedničko svjedočenje. »Naše zajedničko služenje očituje tako pred svijetom našu zajedničku vjeru, pa naše svjedočenje postaje još snažnije zato što ga pružamo složno i zajednički.«¹⁰ Stoga ekumenizam, kako smo već istaknuli, »počinje obnovom srca i spremnošću na pokajanje i obraćenje«¹¹ odražavajući tako i hodočasnički i ekumenski duh na zajedničkom putu na kojem je potrebno »da zajednički slušamo Božju riječ i dopustimo Duhu Svetom djelovati u nama i po nama.«¹²

U tom smislu može se reći da je ekumenizam, koji je na razne načine usmjeren zbližavanju kršćana, zapravo, hodočašće kršćana prema jedinstvu, a time i prema Bogu koji je izvor jedinstva. Na tom ekumenskom hodočasničkom putu istaknuti su elementi obraćenja i svetosti što u sebi, dakako, uključuje i zajedničku molitvu, koja je integralni dio svakoga hodočašća. Svaki kršćanin jest dakle ekumenski *homo viator*, odnosno čovjek putnik i čovjek hodočasnik, pozvan na obraćenje i na zajedničko ekumensko djelovanje, a to zajedničko hodočašće može i treba pridonijeti promjeni i drukčijem pristupu u međuljudskim odnosima te rasti na putu svetosti.

⁸ FRANJO, *Evangelii gaudium – Radost evanđelja. Apostolska pobudnica biskupima, prezbiterima i đakonima, posvećenim osobama i svim vjernicima laicima o naviještanju evanđelja u današnjem svijetu*, Zagreb, 2014., br. 244.

⁹ Usp. PAPINSKO VIJEĆE ZA PROMICANJE JEDINSTVA KRŠĆANA, *Biskup i jedinstvo kršćana: ekumenski vademecum*, Zagreb, 2021., br. 15–37. (= EV). T. ŠPIDLIK, *La preghiera secondo la tradizione dell'Oriente cristiano*, 385.

¹⁰ EV, br. 39.

¹¹ EP, br. 3.

¹² EP, br. 5.